

qui duo notatione digna consideravit. Primum, in art. 4 ad 4, Angelum annuntiationem suam ab hujusmodi salutatione inchoasse, ut Virginem attentissimam redderet. Nihil enim magis ad attentionem movet, quam admiratio; nihil vero personam humilem magis in admirationem rapit, quam propria laudatio. Alterum est in art. 3, hujusmodi turbationem non semper vitari, sed merito interdum permitti in divinis revelationibus, propter altiores causas, quia eadem divina revelatio statim reddit animum pacatum et confortatum, sicut hic fecisse Angelum legimus, illis verbis: *Ne timeas, Maria*. Quod notavit etiam Origenes hom. 4 in Luc., et Ambr., lib. 1 in Luc., c. de Apparitione Angeli, in ultimis verbis. Unde obiter colligit D. Thomas prudens documentum, ad revelationes boni vel mali spiritus discernendas. Nam quæ sunt a bono spiritu, licet in principio turbent, statim vero pacem et quietem pariunt; quæ vero sunt a malo spiritu, et perturbant animum, et inquietum relinquunt.

SECTIO IV.

Utrum B. Virgo in Angelica annuntiatione statim Christum conceperit.

1. *Virgo ante discessum annuntiantis Angeli Christum concepit.* — Quamvis de modo hujus conceptionis in sequentibus dicturi simus, non tamen potuit hæc quæstio hoc loco prætermitti, quia ad intelligendam exacte annuntiationem Angelicam, omnino videtur necessaria. Unum ergo inter Catholicos certum est, scilicet, B. Virginem concepisse Verbum divinum, antequam Angelus ab ea discederet; hæc est enim communis sententia Sanctorum, quos statim referam. Unde Gregorius, l. 18 Moral., c. 36: *Nuntiante, inquit, Angelo, et adveniente Spiritu, mox Verbum in utero, et intra uterum Verbum caro*; et propter hanc causam dixit Damasc. lib. 4, c. 15, conceptionem *per aurem* contigisse. Et nonnulla conjectura hujus rei habetur in Evangelio; statim enim ac finita est annuntiatio Angeli, B. Virgo cum festinatione ivit ad visitandam Elisabeth; et tamen jam erat mater Domini, ut testantur illa verba: *Unde mihi, ut veniat mater Domini mei ad me?* jam ergo conceperat Christum et Deum; ergo signum est statim in ipsa annuntiatione Angelica concepisse. Ratio vero est, quia illa conceptio simul inchoata est et perfecta (ut infra dice-

mus); fuit autem statim incepta, quia ad hoc mittebatur Angelus, et Spiritus Sanctus erat causa efficax et paratissima, et ideo statim illam perfecit.

2. Difficultas vero est, quo tempore vel post quæ verba facta sit hæc conceptio. Fuit enim multorum Patrum sententia, factam esse, vel illis verbis salutationis Angelicæ: *Ave, gratia plena, Dominus tecum*, vel ante illa. Ita dicit Pet. Alexand., in lib. de Deitate, ut refertur Conc. Ephes., tom. 2, c. 7, et in Conc. Chalced., act. 1, sub hoc titulo: *Nicænae synodi fide*, ubi sic ait: *Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis, tum videlicet, cum Angelus sacram Virginem ejusmodi oratione salutavit: Ave gratia plena, Dominus tecum. Hoc est, Dei Verbum nunc tecum est*; nam illa Gabrielis salutatio Deum Verbum in utero virgineo natum et carnem factum insinuat. Unde Chrysostomus, in Liturgia, circa medium, sic inquit: *Gabriele dicente tibi, Virgo, Ave, cum voce incarnatus est omnium Deus in te sacrosancta arca*; et eodem modo loquitur Nicephor., l. 1 Hist., c. 8, et in eadem sententiam scribit Augustinus, serm. 14 de Nativ., ubi introducit B. Virginem sic loquentem de Gabriele Archangelo: *Visitavit et perturbavit me, salutavit et gravidavit, dixitque mihi: Ave, gratia plena, Dominus tecum; Dominus, inquit, tecum, sed plus quam mecum; in me autem, licet sit Dominus, memetipsum creavit Dominus. Ita est Dominus tecum, ut sit in corde tuo, sit in utero tuo, adimpleat mentem tuam, adimpleat carnem tuam*. Sentit ergo statim factum fuisse mysterium, quando Angelus dixit illa verba. Et idem sentiunt omnes, qui verba illa exponunt de existentia Domini in Virgine per Verbi conceptionem, ut sentit Bern., hom. 3 in *Missus est*, dicens: *Dominus tecum, non solum mente, sed etiam ventre*. Et Laurent. Just., serm. de Annunt.; et Augustinus, ser. 2 de Annunt.; et Petr. Damian., serm. 1, de Nativ. Virginis.

3. *Quo temporis puncto Christum Virgo concepit.* — Certa tamen sententia est B. Virginem non concepisse divinum Verbum, donec suum præbuit consensum, illumque illis verbis explicuit: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*. Itaque in eo momento, in quo finita sunt illa verba, perfecta fuit conceptio, et non antea. Et quidem, quod non fuerit dilata conceptio ultra illud instans, constat satis ex principio hujus sectionis. Nam statim subdit Lucas: *Et discessit ab illa Angelus*. Diximus autem, priusquam

discessisset, conceptionem fuisse perfectam. Deinde, quia jam nihil deerat ut Spiritus Sanctus suum opus inchoaret, propter quod Angelum miserat; statim ergo illud inchoavit; simul autem ac inchoavit, perfecit, ut nunc suppono, ex statim dicendis. Quod vero ante illud momentum non fuerit facta conceptio, ex discursu Evangelii constat. Et imprimis, non fuisse factam per prima verba salutationis Angelicæ, patet ex verbis quæ postea, c. 2, dicit Lucas, narrans mysterium circumcisionis: *Et vocatum est nomen ejus Jesus, quod vocatum est ab Angelo, priusquam in utero conciperetur*. Hinc enim evidenter constat, quando Angelus dixit illa verba: *Et vocabis nomen ejus Jesum*, nondum Christum fuisse conceptum. Quod satis ostendunt ipsa verba Angeli, quia post verba salutationis subdidit: *Ecce concipies in utero, et paries*, utrumque de futuro, quia revera tam non erat facta conceptio, quam partus; postea vero interrogante Virgine: *Quomodo fiet istud?* iterum de futuro inquit Angelus: *Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi; quod enim ex te nascetur Sanctum*, usque ad illud, *quia non erit impossibile apud Deum omne verbum*; ergo in toto illo tempore nondum erat perfectum, sed expectabatur mysterium. Statim vero prorupit Deipara in illa verba: *Ecce ancilla Domini*; ergo ante illa non est peractum mysterium.

4. *Objectio.* — *Responsio.* — Dices, saltem fuisse perfectum, antequam B. Virgo hæc verba perficeret vel inchoaret, quia jam prius interius consenserat, nam ex interiori consensu et obedientia illa verba manarunt; sed non expectabatur nisi ejus consensus; ergo statim ante prolationem verborum perfectum est mysterium. Quod enim voluntatis consensus expectaretur, conveniens fuit propter rationes quæ in art. 1 explicatæ sunt. Quod autem usque ad externam consensus expressionem mysterium differretur, non videtur necessarium, quia Spiritus Sanctus, qui futurus erat auctor hujus operis, mentem Virginis intuebatur. Respondetur, licet verum sit interiorum consensum dicto modo præcessisse, nihilominus tamen oportuisse exterius sensibilibiter exprimi, ut Angelo, cum quo B. Virgo more humano loquebatur, innotesceret. Sicut enim voluit Deus hoc mysterium perfici, petendo consensum Virginis per Angelum, ita etiam decuit ut non perficeretur donec B. Virgo suum consensum Angelo declararet. Et hæc sententia est communis Patrum, ut vide-

re licet in Damasc., lib. 3 de Fide, c. 2; August., serm. 2 de Annunt.; optime Rupert. Abbas, lib. 1 de Operib. Spiritus Sancti, c. 9; Euth., Luc. 1: *Discessit, inquit, Angelus ab ea, simul ac jam per verbum suum conceperat*. Et hæc est communis Patrum expositio eo loco. Citantur etiam quædam verba Anastasii Papæ, in fragmento cujusdam epistolæ, quæ habetur 2 tom. Concil., post Breviarium Liberati, ante Conc. Arvernense, quibus expresse dicit, statim post illa verba, *Ecce ancilla Domini, Verbum ædificasse sibi templum, et univisse*.

5. Nec credendum puto, Patres, in priori expositione citatos, contra hanc veritatem sensisse ac docuisse, quia non est verisimile in re tam clara tamque aperte Evangelio contraria esse deceptos. Sed primum intendunt docere, conceptionem esse perfectam in toto illo colloquio salutationis Angelicæ, et totum illud comprehendunt in primis illis verbis salutationis. Deinde ad summum volunt, Angelum in illis verbis, *Dominus tecum*, indicasse conceptum, eo sensu quo cum D. Thoma supra, art. 4, explicuimus. Explicant autem illa verba de præterito, ac si mysterium jam tunc esset factum, vel quia loquuntur de toto illo colloquio, ac de uno momento, vel quia jam ita res instabat, ut quasi facta censeretur. Præsertim quia more prophetico potest recte intelligi dixisse Angelus rem, quam certo sciebat statim futuram, ac si jam esset facta.

SECTIO V.

Quo loco et tempore facta sit hæc annuntiatio.

1. *Incarnationis Christi dies.* — *Incarnationis hora.* — Principio, de anno in quo perfectum est hoc mysterium, nihil fere dicendum superest; satis enim diffuse in præcedenti tomo, circa q. 4 D. Thomæ, art. 4, tractavimus, quo anno ab orbe condito facta sit incarnatio; de mense autem, et die, ecclesiastica traditio habet factam esse 8 Kalendas Aprilis, eodem nimirum die quo primus homo formatus est, ut ibidem diximus; et Patres retulimus, et videri potest Athan., lib. Quæstionum ad Antioch., q. 17; Chrys., hom. 1, in Luc.; August., serm. 18 de Nativ., et lib. 83 Quæstionum, quæst. 56. Quibus addi potest Concilium Flor., in decreto Eugenii IV, ubi præscribit Armenis, ut illo die festum Annuntiationis celebrent. De hora vero in qua hæc annuntiatio Virgini facta est, nihil in sanctis Patribus vel antiquis auctoribus

dictum invenio. Nonnulli tamen ex recentioribus scribunt venisse Angelum ad Virginem in principio noctis, sumentes argumentum ex consuetudine Ecclesiae, quae illa hora signum praebet ad Virginem salutandam. Nam in vita S. Bonaven. refertur, eum hac de causa motum, hoc a Pontifice obtinuisse. Sed haec levis est conjectura, nam etiam summo mane datur signum ad Virginem salutandam, qua hora Albertus Magnus, super Missus est, dixit, Angelum ingressum esse ad Virginem, nescio tamen quo fundamento, nam etiam in meridie in multis Ecclesiis datur signum ad salutandam Virginem. Unde si hoc signum datur in memoriam incarnationis Dominicæ, vel id fit diversis horis, quia de hora certa non constat, vel certe quia non esset alia hora commoda ut hujusmodi signum posset omnibus fidelibus praebere. Igitur si conjectura uti licet, verisimile est eadem annuntiationem factam fuisse, qua Christus fuit natus, ut novem integris mensibus in utero matris habitaverit; hoc enim ad perfectionem conceptionis spectare videtur, et est magis consentaneum traditioni Patrum et Ecclesiae, quam infra videbimus, tractando de Christi nativitate, ubi etiam dicemus, media noctis hora Christum fuisse natum, propter quod Ecclesia accommodat illa verba Sap. 18: *Dum medium silentium tenerent omnia*, etc. Unde videtur concludi, eadem hora fuisse annuntiationem factam, ad quam non minus, imo magis accommodari possunt sequentia verba: *Dum nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sermo tuus de caelo a regalibus sedibus venit*. Proprius enim dicitur Verbum descendisse de caelo per incarnationem, quam per nativitatem suam. Nec vero est cur existimetur intempestiva illa hora noctis, ut in ea Angelus Virgini appareret. Nam verisimile potius est solitam fuisse Virginem, in secretiori loco domus suae, majorem noctis partem in divina contemplatione transigere, et aliunde, propter quietem, silentium, ac secretum noctis, fuisse illud tempus aptissimum ut in eo hoc mysterium fieret.

2. *Locus, ubi facta est annuntiatio.*—*Laurentian. domus.*—*Objectio.*—*Responsio.*—Secundo nihil superest quod de loco dicamus; contemnenda enim est haereticorum imprudentia, dicentium non invenisse Angelum domi Virginem, sed per plateas vagantem. Quod sine fundamento temerarie fingunt, solum ut Virgini detrahant, cum tamen Luc. expresse dicat: *Et ingressus Angelus ad eam.*

Unde omnes Patres supra citati sentiunt locum illum fuisse domum et cubiculum Virginis, ubi orationi vacans, et fortasse adventum Messiae desiderans ac postulans, inventa est. Refert autem Beda, lib. de Locis sacris, c. 16, in illo loco, ubi haec annuntiatio facta est, aedificatam fuisse ecclesiam. Imo certa traditione constat, domicilium illud, seu cubiculum B. Virginis, post Christi in caelos ascensum, ab Apostolis et Christianis omnibus fuisse in summa religione habitum, et in templum ad sacra facienda fuisse consecratum propter multa et ingentia mysteria in eo perfecta. Fuit enim (ut creditur) domus illa domicilium B. Annae, et in eo B. Virgo nata est, Christusque conceptus, et saltem usque, ad fugam in Aegyptum educatus. Nam de tempore post reditum ex Aegypto, licet Canisius cum Baptista Mantuano censeat in eadem domo Virginem et Christum habitasse, mihi tamen dubia res est, quia Beda, in citato loco, refert fuisse in Nazareth aedificatam aliam ecclesiam in illa domo, in qua Christus post reditum ex Aegypto usque ad grandiores aetatem educatus est. Sed illa prior fuit semper sanctior ac celebrior habita, et nunc etiam est in Ecclesia celeberrima. Nam eadem illa domus, in qua haec annuntiatio facta est, ministerio Angelorum primum in Illyricum, postea in Italiam translata est, et usque ad praesentem diem perseverat, et *Laurentiana Ecclesia* appellatur, et in summa religione habetur, ut ex variis historiographis erudite tractat Canis., lib. 5 de B. Maria, c. 25. Denique illud non omitam, domum hanc fuisse sitam in civitate Nazareth (ut ex Evangelio constat), et inde fuisse Christum *Nazaraeum* vocatum, ut notat Hieronymus, lib. de Locis Hebr., in Nazareth. Neque obstat quod illa civitas erat in Galilaea, quae ad tribum Juda non pertinebat, quia, ut notavit Abulens., Matth. 2, q. 88, post decem tribuum dispersionem, Judaei, qui ex captivitate Babylonica redierant, totam illam terram occuparunt, et ita multi ex tribu Juda, ex qua erat major pars eorum qui redierunt, extra Judaeam domicilia et possessiones habebant.

QUAESTIO XXXI.

DE CONCEPTIONE SALVATORIS QUOAD MATERIAM DE
QUA CORPUS EJUS CONCEPTUM EST, IN OCTO AR-
TICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de ipsa conceptione Salvatoris. Primo, quantum ad materiam de qua ejus corpus conceptum est. Secundo, quantum ad conceptionis auctorem. Tertio, quantum ad modum et ordinem conceptionis.

Circa primum quaeruntur octo.

Primo, utrum caro Christi fuerit sumpta de Adam.

Secundo, utrum fuerit sumpta de David.

Tertio, de genealogia Christi quae in Evangelii ponitur.

Quarto, utrum decuerit Christum nasci de femina.

Quinto, utrum fuerit de purissimis sanguinibus Virginis corpus ejus formatum.

Sexto, utrum caro Christi fuerit in antiquis Patribus, secundum aliquid signatum.

Septimo, utrum caro Christi in Patribus fuerit peccato obnoxia.

Octavo, utrum fuerit decimata in lumbis Abrahae.

ARTICULUS I.

Utrum caro Christi fuerit sumpta de Adam.

1. *Ad primum sic proceditur. Videtur quod caro Christi non fuerit sumpta ex Adam. Dicit enim Apostolus, 1 ad Corin. 15: Primus homo de terra terrenus, secundus homo de caelo caelestis. Primus autem homo est Adam, secundus est Christus. Ergo Christus non est ex Adam, sed habet ab eo distinctam originem.*

2. *Præterea, conceptio Christi debuit esse maxime miraculosa. Sed majus est miraculum formare corpus hominis ex limo terræ, quam ex materia humana, quæ de Adam trahitur. Ergo videtur quod non fuerit conveniens Christum ab Adam carnem sumpsisse. Ergo videtur quod corpus Christi non debuerit formari de massa humani generis derivata ab Adam, sed de aliqua alia materia.*

3. *Præterea, peccatum in hunc mundum intravit per unum hominem, scilicet, per Adam; quia omnes in eo originaliter existentes peccaverunt, ut patet Rom. 5. Sed si corpus Christi fuisset ab Adam sumptum, ipse etiam in Adam*

originaliter fuisset quando peccavit. Ergo peccatum originale contraxisset, quod non decebat Christi puritatem. Non ergo corpus Christi est formatum de materia sumpta ab Adam.

Sed contra est quod Apostolus dicit, ad Hebraeos 2: Nusquam Angelos apprehendit, scilicet Filium Dei; sed semen Abrahae apprehendit. Semen autem Abrahae sumptum est ex Adam; ergo corpus Christi fuit formatum de materia ex Adam sumpta.

Respondeo dicendum, quod Christus humanam naturam assumpsit, ut eam a corruptione purgaret. Non autem purgatione indigebat natura humana, nisi secundum quod infecta erat per originem vitiatam, qua ex Adam descendebat. Et ideo conveniens fuit ut carnem sumeret ex materia ab Adam derivata, ut ipsa natura per assumptionem curaretur.

Ad primum ergo dicendum, quod secundus homo, id est, Christus, dicitur esse de caelo, non quidem quantum ad materiam corporis; sed vel quantum ad virtutem formativam corporis ejus, vel etiam quantum ad ipsam ejus divinitatem. Secundum autem materiam corpus Christi fuit terrenum, sicut et corpus Adæ.

Ad secundum dicendum quod, sicut supra dictum¹, mysterium incarnationis Christi est quiddam miraculosum, non sicut ordinatum ad confirmationem fidei, sed sicut articulus fidei. Et ideo in mysterio incarnationis non requiritur quod sit majus miraculum, sicut in miraculis quæ fiunt ad confirmationem fidei; sed quid sit divinae sapientiae convenientius, et magis expediens humanae salutis, quod requiritur in omnibus quæ fidei sunt. Vel potest dici quod in mysterio incarnationis non solum attenditur miraculum ex materia conceptus; sed magis ex modo conceptionis et partus; quia, scilicet, Virgo concepit et peperit.

Ad tertium dicendum quod, sicut supra dictum est, corpus Christi fuit in Adam secundum corpulentam substantiam; quia, scilicet, ipsa materia corporis Christi derivata est ab Adam. Non autem fuit ibi secundum seminalem rationem, quia non est concepta ex virili semine. Et ideo non contraxit originale peccatum, sicut ceteri, qui ab Adam per viam virilis seminis derivantur.

COMMENTARIUS.

1. *Christus cur dici non debeat filius Adæ.*—In hoc et sequentibus articulis multa trac-

¹ Q. 29, art. 1, ad 2°.

tat D. Thomas, de quibus in superioribus, vel alia occasione, vel sub aliis titulis et rationibus disputavi. Et quia in eis locis exposita sunt, curabo diligenter inutilem repetitionem vitare, signando loca in quibus de unaquaque re dictum sit, et ea solum addendo quæ ad præsentis textus expositionem fuerint necessaria. In hoc ergo articulo rationem reddit D. Thomas ob quam decuit Verbum assumere humanam naturam, non ex nova materia, seu ex nihilo creatam, sed ex Adami posteritate formatam. Quam rem attigit etiam supra, q. 4, art. 6, et a nobis tractata est disput. 15, sect. 1, prioris tomi. Hic solum adde, ex doctrina hujus articuli colligi Christum Dominum, sicut dicitur filius Abraham vel David, ita in rigore posse dici filium Adæ, quia sicut per humanam generationem formatus est ex filia Abraham, ita etiam ex filia Adæ. Quia vero Christus non est conceptus per seminalem generationem, ideo non est filius ejus quoad culpam, nec quoad originis defectum, et propterea non solet nec debet simpliciter appellari filius Adæ, quia hæc appellatio solet in malam partem accipi, ad denotandum defectum ex infecta origine participatum.

2. In solutione ad primum tractat D. Thom. illum locum primæ ad Corinth. 15: *Primus homo de terra terrenus, secundus homo de cælo cælestis.* De quo dixit etiam supra, q. 5, art. 4, et nos dicta disput. 15, sect. 3. Reliqua in hoc articulo clara sunt.

ARTICULUS II.

Utrum caro Christi fuerit sumpta de David.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod Christus non sumpserit carnem de semine David. Matthæus enim genealogiam Christi tenens, eam ad Joseph perducit; Joseph autem non fuit pater Christi, ut supra dictum est¹. Non ergo videtur quod Christus de genere David descenderit.

2. Præterea, Aaron fuit de tribu Levi, ut patet Exod. 6. Maria autem mater Christi cognata dicitur Elisabeth, quæ est filia Aaron, ut patet Luc. 1. Cum ergo David fuerit de tribu Juda (ut patet Matth. 1), videtur quod Christus de semine David non descenderit.

3. Præterea, Jerem. 22 dicitur de Jechonia: *Scribe istum virum sterilem, nec enim erit de semine ejus vir qui sedeat super solium David. Sed de Christo dicitur, Isai. 9: Super solum*

¹ Q. 29, art. 2, et q. 28, art. 1, ad 2.

David sedebit. Ergo Christus non fuit de semine Jechonia, et per consequens nec de genere David, quia Matth. a David per Jechoniam seriem generationum perducit.

Sed contra est quod dicitur Rom. 1: *Qui factus est ei ex semine David secundum carnem.*

Respondeo dicendum, quod Christus specialiter duorum antiquorum Patrum filius dicitur esse, Abraham scilicet et David, ut patet Matth. 1, *cujus est multiplex ratio.* Prima quidem, quia ad hos specialiter de Christo promissio facta est; dictum est enim Abraham. Gen. 22: *Benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ.* Quod Apostolus de Christo exponit, dicens, Gal. 3: *Abrahæ dictæ sunt promissiones et semini ejus; non dicit, Et seminibus, quasi in multis, sed quasi in uno, Et semini tuo, qui est Christus.* Ad David autem dictum est: *De fructu ventris tui ponam super sedem tuam.* Unde et populus Judæorum, ut regem honorifice suscipientes, dicebant, Matth. 21: *Hosanna filio David.* Secunda ratio est, quod Christus futurus erat rex, Propheta et sacerdos, Abraham autem sacerdos fuit, ut patet ex hoc quod Dominus dixit ad eum, Gen. 15: *Sume tibi vaccam triennem, etc.* Fuit etiam Propheta, secundum illud quod dicitur Gen. 20: *Propheta est, et orabit pro te.* David autem rex fuit et propheta. Tertia ratio est, quia in Abraham primo incepit circumcisio; in David autem maxime manifestata est Dei electio, secundum illud quod dicitur, 1 Reg. 13: *Quæsiuit Dominus sibi virum iuxta cor suum. Et ideo utriusque filius Christus specialissime dicitur, ut ostendatur esse in salutem, et circumcisio, et electioni Gentilium.*

Ad primum ergo dicendum, quod hæc obiectio fuit Fausti Manichæi, volentis probare Christum non esse filium David, quia non est conceptus ex Joseph, usque ad quem seriem generationis Matthæus perducit. Contra quem Augustinus respondet, 23 l. contra Faustum¹, quod cum idem Evangelista dicat, et virum Mariæ esse Joseph, et Christi matrem Virginem esse, et Christum esse ex semine David, quid restat, nisi credere Mariam non fuisse extraneam a cognatione David, et eam Joseph conjugem non frustra appellatam, propter animorum confederationem, quamvis ei non fuerit carne commixtus; et quod potius propter dignitatem virilem ordo generationum usque ad Joseph perducitur. Sic ergo nos credimus etiam

¹ C. 8, post med., tom. 6.

Mariam fuisse de cognatione David¹, quia Scripturis credimus, quæ utrumque dicunt, et Christum ex semine David secundum carnem, et ejus matrem Mariam, non cum viro concumbendo, sed virginem. Ut enim dicit Hieronymus super Matth. 2: *Ex una tribu fuit Joseph et Maria; unde ex lege eam accipere cogebatur ut propinquam, propter quod et simul censentur in Bethleem, quasi simul de una stirpe generati.*

Ad secundum dicendum, quod huic objectioni Gregorius Nazian. respondet, dicens, quod hoc natu superno contigit, ut regium genus sacerdotali stirpi jungeretur, ut Christus, qui rex est et sacerdos, ab utrisque nasceretur secundum carnem. Unde et Aaron, qui fuit primus sacerdos secundum legem, duxit ex tribu Juda conjugem, Elisabeth, filiam Aminadab. Sic ergo potuit fieri ut pater Elisabeth aliquam uxorem habuerit de stirpe David, ratione curus B. Virgo Maria, quæ fuit de stirpe David, esset Elisabeth cognata. Vel potius e converso, quod pater B. Mariæ de stirpe David existens, uxorem habuerit de stirpe Aaron. Vel, sicut Augustinus dicit, 23 contra Faustum²: *Si Joachim pater Mariæ de stirpe Aaron fuit (ut Faustus hæreticus per quasdam scripturas apocryphas asserebat), credendum est quod mater Joachim fuerit de stirpe David, vel etiam uxor ejus; ita ut per aliquem modum Mariam dicamus fuisse de stirpe David.*

Ad tertium dicendum, quod per illam auctoritatem prophetiam (sicut Ambrosius dicit super Lucam³) non negatur ex semine Jechoniae posteros nascituros; et ideo de semine ejus Christus est. Et quod regnavit Christus, non contra prophetiam est, non enim seculari honore regnavit. Ipse enim dixit: *Regnum meum non est de hoc mundo.*

ARTICULUS III.

Utrum convenienter genealogia Christi ab Evangelistis texatur.

1. Ad tertium sic proceditur. Videtur quod genealogia Christi inconvenienter ab Evangelistis texatur.

¹ Aug. ib., in initio c. 9.
² Matth. 1, super illud: *Christi generatio sic erat*, tom. 9.

³ C. 9, a med. ad fin., tom. 6.
⁴ Lib. 3 in Luc., circa fin., 2 fo. ante fin. libri, tom. 5.

listis texatur⁴. Dicitur enim Isai. 53, de Christo: *Generationem ejus quis enarrabit? Ergo non fuit generatio Christi enarranda.*

2. Præterea, impossibile est unum hominem duos patres habere. Sed Matth. dicit, quod Jacob genuit Joseph, virum Mariæ. Lucas autem dicit Joseph fuisse filium Heli; ergo contraria sibi invicem scribunt.

3. Præterea, videntur in quibusdam a se invicem diversificari. Matth. enim, in principio libri, incipiens ab Abraham, descendendo usque ad Joseph, quadraginta duas generationes enumerat; Lucas autem post Baptismum Christi generationem Christi ponit incipiens a Christo, et perducens generationum numerum usque ad Deum, ponens generationes septuaginta septem, utroque extremo computato. Videtur igitur quod inconvenienter generationem Christi describant.

4. Præterea, quarto Reg. 8 legitur quod Joram genuit Ochoziam; cui successit Joas, filius ejus; huic autem successit filius ejus Amasias; postea regnavit filius ejus Azarias, qui appellatur Ozias, cui successit Joatham filius ejus. Matthæus autem dicit, quod Joram genuit Oziam; ergo videtur inconvenienter generationem Christi describere, tres reges in medio prætermittens.

5. Præterea, omnes, qui in Christi generatione describuntur, patres habuerunt et matres, et plurimi etiam ex eis fratres habuerunt; Matthæus autem in generatione Christi tres tantum enumerat matres, scilicet, Thamar, Ruth, et uxorem Uriæ; fratres autem nominat Jude et Jechonia, et iterum Phares et Zaram. Quorum nihil posuit Lucas. Ergo videntur Evangelistæ inconvenienter genealogiam Christi descripsisse.

Sed contra est auctoritas Scripturæ.

Respondeo dicendum quod, sicut dicitur 2 ad Timot. 5, omnis Scriptura sacra est divinitus inspirata. Quæ autem divinitus fiunt, ordinatissime fiunt, secundum illud Rom. 13²: *Quæ a Deo sunt, ordinata sunt.* Unde convenienti ordine genealogia Christi est ab Evangelistis scripta.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut Hieronymus dicit super Matth. 2, Isai. loquitur de generatione divinitatis Christi; Matth. autem enarrat generationem Christi secundum humanitatem. Non quidem explicans modum incarnationis.

¹ Matth. 1, Luc. 3.

² Glos. ord., ex Hier., in cap. 1 Matth., in princ., tom. 9.